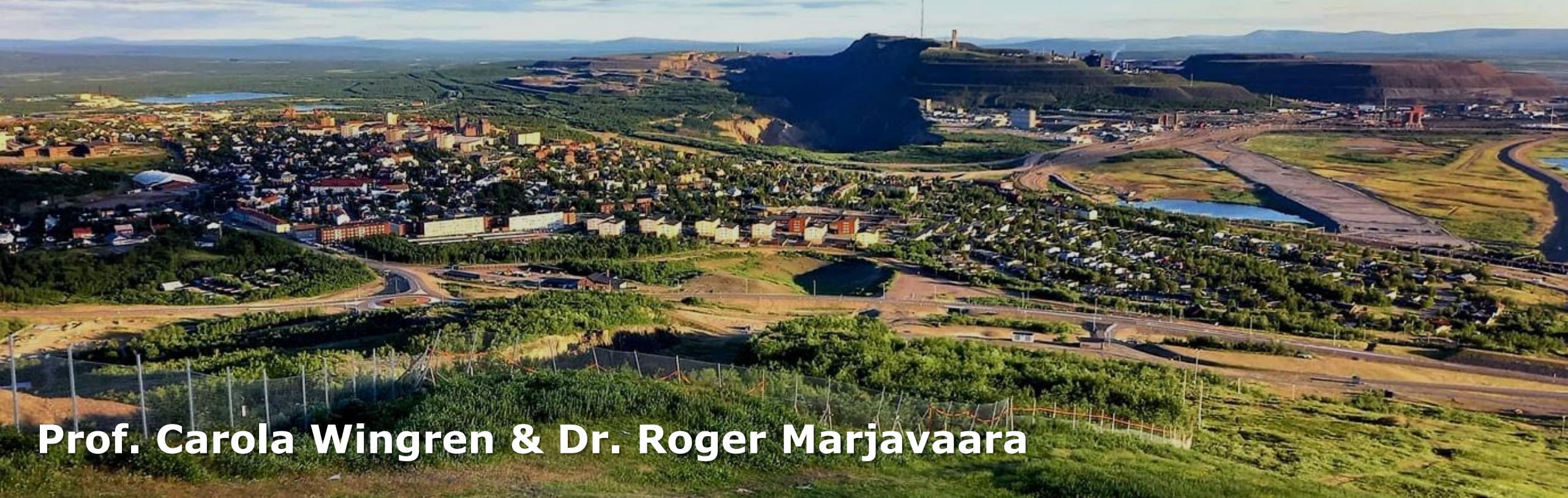

Ett mobilt nekropolis: Storskalig omlokalisering av kvarlevor i Kiruna

Prof. Carola Wingren & Dr. Roger Marjavaara

Utgångspunkter för projektet

Förväntat ökat tryck på omplacering av kvarlevor
(Marjavaara, 2012; 2017; Marjavaara & Wingren, 2024)

- Exploatering
- Klimatförändringar (översvämningar, stigande havsnivåer etc.)

Befäst praxis och lagstiftning om att avlidna ska "vila i frid" utmanas

- Mobilitet och gravfrid inte förenligt

Utsatta anhöriga kan lära oss hur vi kan minimera negativa upplevelser och onödigt lidande

- Fallet Kiruna

Död & Mobilitet – vem och vilka ska flytta?

Mariakapellet & Minneslund

Hjalmar Lundboms
grav

Kolumbarium

- 6000 levande måste flytta..... samt 5000 avlidna (LKAB, 2019)
- 2000 gravsatta i minneslund + 3000 i kolumbariet

Våra forskningsfrågor

- i enkät samt fokusgruppsintervjuer

1. Vilka åsikter finns bland anhöriga och tjänstepersoner, om flytt av mänskliga kvarlevor i Sverige?
2. Vilka problem och möjligheter är förknippade med flytt av mänskliga kvarlevor?
3. Hur förhåller sig olika intressentgrupper till flytt av mänskliga kvarlevor?
4. Hur kan kunskap från en specifik förflyttning (Kiruna) bidra med strategier för andra flyttar?

Enkätundersökning

Är det rimligt att flytta kvarlevorna i Kiruna?

	<i>n</i>	%
1. Inte alls	37	8,3%
2.	6	1,3%
3.	7	1,6%
4.	16	3,6%
5.	16	3,6%
6.	31	7,0%
7. Ja, absolut	252	56,6%
Vet ej	71	16,0%
Saknas	9	2,0%
TOTAL	445	100%

Ska det bli allmänt tillåtet
att flytta gravsatta kvarlevor
i Sverige?

Ja, absolut = 33%

67,2%

Kvinnor mer positiva
än män!

(Sig. <0,001)

Enkätundersökning

Hur anser du att flytten av minneslunden skall gå till?

	Har anhöriga i minneslunden		Har inte anhöriga i minneslunden	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
En symbolisk flytt, en bit jord	24	22,5%	43	13,2%
All jord som innehåller aska skall flyttas	31	30,4%	54	16,6%
Enbart bänkar och stenmur behöver flyttas	5	4,9%	17	5,2%
Inte viktigt att flytta något	11	10,8%	27	8,3%
Vet ej	25	22,5%	147	45,1%
Andra alternativ	3	2,9%	10	3,1%
TOTAL	99	100%	298	100%

Chi2-test visar att det finns ett statistiskt samband mellan att ha en anhörig i minneslunden och hur man anser att en flytt skall gå till. $\chi^2 (5, N=397) = 20.6, p<0.001$).

Enkätundersökning

Om kvarlevor måste omlokaliseras, vem skall då bestämma hur detta skall ske?

	<i>n</i>	%
Gravrättsinnehavaren/Efterlevande	244	54,8%
Begravningshuvudmannen	114	25,6%
Svenska staten	34	7,6%
Vet ej	42	9,4%
Någon annan	3	0,7%
Saknas	8	1,8%
TOTAL	445	100%

Fokusgruppsintervjuer

Anmälan via enkäten + Facebookförfrågan

- Få var intresserade

Utskick till deltagarna

- Missiv + Tidningen Stad

2 fokusgrupper med anhöriga

- Stockholmsområdet
- Digital

1 fokusgrupp med tjänstepersoner

- LKAB, Svenska kyrkan samt Kiruna kommun

Varje intervju 3-5 personer, varade cirka 1,5 timme

Lösnummer av tidskriften STAD kan inhandlas på moviums nätbokhandel
<https://e-handel.atta45.se/System/Info.aspx?p=Online&pg=default>

Material på bordet vid intervjuerna

1. Samtyckesblankett att signera
2. Flygfoto/karta/fotografier av Kiruna
3. Fråge/Samtalskort för gemensamma diskussioner
4. Jord/grästorv för att diskutera hur en symbolisk flytt kan gå till. "En smula" fanns på förslag från Kiruna pastorat i Ansökan till Länsstyrelsen (2023)

Dagsläget

- Pågående analys av intervjuerna i forskningsprojektet.
Vetenskapliga artiklar på väg 2025/26
- Generell lösning med flytt av askor från columbarium till icke ännu byggt columbarium har lett till avslag hos länsstyrelsen 2024 (ingen ny ansökan ännu)
- Föreslagen symbolisk flytt av minneslund (smula jord) accepteras eller uppskattas ej av anhöriga....ALLA SKA MED!
- Redan genomförda ceremonier/flyttar har varit fina och väl genomförda av förvaltning/anhöriga (askspridning, askgravlund)
- Hjalmar Lundbohms grav, kontakt med anhöriga, ceremonier diskuteras

Tentativa resultat

- Flytt bara tillåtet vid särskilda skäl – Ansök i tid!
- Skapa acceptans genom informationsspridning/Dialog med anhöriga
- Möjlighet att medverka till rätt beslut önskas bland anhöriga
- Värdigt bemötande och hanterande viktigt
- Gärna en ceremoni i samband med flytt
- Lika vackert på nya platsen som på den gamla – kulturarv och konst kan behöva flytta med
- Behov av likabehandling – ALLA SKA MED!

www.klimatbegravning.geo.umu.se

- Ett kartverktyg för identifiering av klimatrelaterade risker på Svenska begravningsplatser
- Ämnat för en översiktlig analys och visualisering

